

Covid Vaccine

Show# 251 | Jan 30th 2020

בראשית רבה פרשת תולדות פרשה סז סימן ב

ויחַרד יצחק חרדה גדולה וגו', א"ר חמא בר"ח מאד מחרדה שחרד על גבי המזבח.

רמב"ן בראשית פרשת וישלח פרק לב פסוק כו

וירא כי לא יכל לו - מלאכיו גבורי כח עושי דברו, ועל כן לא יכול לו המלאך להזיקו, כי לא הורשה רק במה שעשה עמו להקע כף ירכו. ואמרו בבראשית רבה (עז ג) נגע בכל הצדיקים שעתידין להיות ממנו, זה דורו של שמד.

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף נו עמוד א

דאמר רבי שמעון בן לקיש: ויקרא יעקב אל בניו ויאמר האספו ואגידה לכם. ביקש יעקב לגלות לבניו קץ הימין, ונסתלקה ממנו שכינה. אמר: שמא חס ושלום יש במטתי פסול, כאברהם שיצא ממנו ישמעאל, ואבי יצחק שיצא ממנו עשו. אמרו לו בניו: שמע ישראל ה' אלהינו ה' אחד. אמרו: כשם שאין בלבך אלא אחד - כך אין בלבנו אלא אחד. באותה שעה פתח יעקב אבינו ואמר: ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

רמב"ן פרשת נשא פרק ה פסוק כ

והנה אין בכל משפטי התורה דבר תלוי בנס זולתי הענין הזה, שהוא פלא ונס קבוע שיעשה בישראל בהיותם רובם עושים רצונו של מקום, כי חפץ למען צדקו ליסר הנשים שלא תעשינה כזמת יתר העמים, ולנקות ישראל מן הממזרות שיהיו ראויים להשרות שכינה בתוכם. ולפיכך פסק הענין הזה משעה שנתקלקלו בעבירות, כמו שאמרו (סוטה מז א) משרבו הנואפים פסקו מי סוטה, שנאמר (הושע ד יד) לא אפקוד על בנותיכם כי תזנינה ועל כלותיכם כי תנאפנה כי הם עם הזונות יפרדו ועם הקדשות יזבחו ועם לא יבין ילבט. ואין הכתוב אומר שתהיינה הנשים הנואפות פטורות מן העון בעבור שבעליהן נואפים, רק שלא יעשה בהן הנס הגדול הזה שהוא נעשה להם לכבודם ולהיותם עם קדוש, והם לא יבינו בטובה הזאת ולא יחפצו בה, וזהו שאמר "ועם לא יבין

ילבט", כלומר ילכד בסכלותו. וכן ואויל שפתים ילבט (משלי י ח), תרגם המתרגם הירושלמי, וסכלא בספותיה מתאחד:

רמב"ם סוף הלכות חנוכה

היה לפניו נר ביתו ונר חנוכה או נר ביתו וקדוש היום נר ביתו קודם משום שלום ביתו שהרי השם נמחק לעשות שלום בין איש לאשתו, גדול השלום שכל התורה ניתנה לעשות שלום בעולם שנאמר דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

רש"י בראשית פרשת וישב פרק לט פסוק יא

לעשות מלאכתו - רב ושמואל, חד אמר מלאכתו ממש, וחד אמר לעשות צרכיו עמה, ג אלא שנראית לו דמות דיוקנוד של אביו וכו', כדאיתא במסכת סוטה (דף לו ב):

אור החיים בראשית פרשת וישב פרק לז פסוק לה

ויקומו כל בניו וגו'. לא הוזכר כאן דברי נחמה. ונראה שכוונת הכתוב היא כי כשראו בניו כל כך אבילות ושק במתניו ימים רבים אמרו זה יעשהו אדם שמת לו בנו יחידו או אפילו אינו יחידו אם היו לו בנים מועטים יקפיד על חסרון מהמועט, לזה נתחכמו לעשות דבר שבאמצעותו יתנחם מעצמו, והוא שנתקבצו יחד כל בניו אחד עשר בנים ואחד עשר בנות ובניהם ובנותם רבים הם והלכו ועמדו אצלו ותהי זאת נחמתו, כי מי שיש לו כל כך בנים ובנות אין ראוי לו להצטער כל כך על בן קטן אם נעדר מן הבנים, והוא אומר ויקומו כל בניו וכל בנותיו יחד וקימה זו של כולן יחד היא לנחמו כשיראה כי רבו בניו ובנותיו, ואף על פי כן לא הועיל לו דבר זה וימאן להתנחם ויאמר הטעם כי ארד אל בני פי' בגדר שאין לי אלא הוא מיוחד כי אין כדי בכל בניו ובנותיו להתנחם עליו כי אהבו מכל אחיו לטעם הידוע בדברי הזוהר (ח"א קפ א).

תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד ב

אמר רב הונא: הרגיל בנר - הויין ליה בנים תלמידי חכמים.

רש"י שם

נר ביתו ונר חנוכה - נר ביתו בשבת, והוא עני ואין לו כדי לקנות שמן לשתי נרות.

Answers to the Questions

#1

קמה	לבינה	פרשת וישב	אם
<p>ליעקב, כמו שכתב רש"י שם [לעיל כה כו], אבל יעקב לא קרא בשם לאחד מבניו, ונ"ל מ"ש [לעיל פסוק טו] ויקחה [בקידושין], משא"כ הנ"ל, [כין] עדיין לא היה בהן תורת קידושין, אצ"ל אדה"ר אלא [...] קודם מתן תורה בנו שת"א [לעיל ה ג] ולמך לנח [לעיל ה כט], ויעקב נשא שתי אחיות שאין קידושין תופסין בהן, גם [...] שהיה לו [...] שהקדים [...] ויהודה] היה הראשון לקיים מצות התורה [לכן כתיב ויקרא את שמו"פ].</p>	<p>השבטים שנשאום קודם מתן תורה והכניסם תחת כנפי שכינה.</p> <p>ושמו שוע. בתה בת שוע היא בת שבע בחלוף אותיות השפה. וכן נקראת בת שבע [דברי הימים א ג] על דרך הסודי.</p> <p>ויקחה. בקידושין, כמה דאת אמר [דברים כד א] כי יקח איש אשה, ויליף קיחה כו' [קידושין ב' ע"א].</p>		
<p>לח ד] ומהר עוד ומלך בן ומקרא את שמו ער:</p>	<p>לח ג] ומהר ומלך בן ומקרא את שמו ער:</p>		
<p>אונן. לשון ראשית אונן [דברים כא יז], וזה גם לאנינות.</p>	<p>את שמו. בסתרי תורה יש לומר רבוי אתין דער ועונן, שהם מחלון וכליון כגודע'.</p>		
<p>לח ה] ומתקף עוד ומלך בן ומקרא את שמו שלמה ויהיה בקיוב בלדמה אתו:</p>	<p>ויקרא את שמו ער. ער כמה דאת אמר [מלאכי ב' יב] ער ועונה, ומלשון חריף, כמו שאמרו רז"ל [שבת נ"ה ע"ב], ונהפך לרע, זהו רבוי ה'את', עד הנה לא מצאנו [בקריאת] שם אדם ו'את'. אין אחד [מהאבות והשבטים] שקרא [האב] שם לבניו אלא אברהם לישמעאל [לעיל טו יא] וליצחק על פי ה' [לעיל יז יט], וכן יצחק</p>		
<p>ו. עיין ילקוט ראובני ד"ה למה נתאחר בועז כו' בשם ספר התמונה.</p> <p>ח. וברש"י ד"ה ער חריף להבין ולהורות בין החכמים, כדאמרינן בעירובין נ"ג ע"ב אהרנית ערנית.</p> <p>ט. ע"י תוספות השלם כאן, יש במדרש כגיגית הפכו, פירוש שהיה רע והפכו לקרותו ער.</p> <p>י. היינו בקריאת האב שם לבנו, זולת בשת אנוש ונח עיין להלן וצ"ב.</p> <p>יא. ולבנו אנוש. ובב"ר (כג ו) עד כאן בצלם ובדמות. והיינו יתרון, לדרוש בהם ויקרא את שמו.</p> <p>יב. לתוספת מעלה.</p>	<p>ו. בציצים ופרחים ערך בת שבע, היא בת שוע בחלוף אות השפה, כן נקראת בדברי הימים א ג, שממנה התחיל בנין שבט מלכות, אף על פי שלא נשלם על ידיה, גימטריא דוד משיח וגימטריא בן ישי, ור"ת שבע, בת עמיאל כ"ה בדברי הימים [א, ג ה] לא על חנם נשתנה שמו בהיפוך אותיות, ואיהי מסטרא דאמא עלאה, אהיה דההין, לכן בת אליעם [שמואל ב, יא ג] גימטריא הכי. ומה שאמרו רז"ל [סנהדרין ק"ז ע"א] על דוד שאכלה פגה לא דבר ריק הוא. כי פגה גימטריא לבנה עם הכולל. שכן מלכות בית דוד נמשלה ללבנה. כירח יכון [תהלים פט לח]. ופגה באורו חסרת הבשול. וכן הלבנה על הרוב פגומה היא. והכי נמי מלכות בית דוד פגימא. עד דאתמליא סיהרא קדישא.</p>		

פרשת ויגש

האיך נשבע יוסף לאחיו שלא יספר לאביו הא נשבע לבטל מצות כיבוד אב

ולא יכול יוסף להתאפק לכל הנצבים עליו ויקרא הוציאו כל איש מעלי (מ"ה א')

ופירש"י שהוציא כל האנשים כדי שהאחים לא יתביישו, ובפירוש ריב"א עה"ת פירש בטעמא דכאשר הוציאוהו השבטים מהבור, הכריחוהו לישבע שלא יספר לאביו ולאף אחד וכן שלא יחזור לבית אביו, ומשום הכי כדי שלא לעבור על שבועתו הוציא את כל האנשים כדי שלא ישמעו. נולכאורה הוי שבועת אונסין, ויכול לחשוב בלבו שמתכוון שלא יספר רק היום, ואולי השבטים אמרו לו שיאמר בפירוש שלא רק היום, וצ"ע בכה"ג אם עדיין נחשב שבועת אונסין].

והנה צריך ביאור למה כל השנים יוסף לא שלח שליח להודיע לאביו שהוא עדיין חי, ובפירוש הרא"ש עה"ת מבואר שהאחים החרימו מי שיספר. ובמושב זקנים לבעלי התוס' מבואר שלא הודיע כדי שלא לבייש את האחים, ובפירוש ריב"א הנ"ל מבואר טעם שלישי, שיוסף נשבע שלא לספר.

ויש להקשות על פירוש הריב"א דהא הוי שבועה לבטל את המצוה, ואינה חלה, שהרי יוסף היה מצווה במצוות כיבוד אב, וכ"ש שלא לצערו, וכן מבואר בהדיא בתשובות מכתם לדוד (לבעל החסדי דוד) סי' ל"ב שהנשבע לא לכבד את אביו השבועה לא חיילא.

א. ויש לתרץ שיוסף סבר שמצווה בדין שבועה, אבל לא במצוות כיבוד אב, וכדאיתא במשנה למלך הלכות מלכים שגם קודם מתן תורה היו מצווים בדיני שבועה, אבל בשאר מצוות היו פטורים, ואע"פ שהאחים נהגו כישראל גם לקולא, מ"מ במושב זקנים לבעלי התוס' בפרשת וישב מבואר שבזה יוסף חלק על האחים וסבר יוסף שדינם כבני נח, וא"כ אתי שפיר דלסברת יוסף דדינו כבן נח, אינו מצווה בכיבוד אב, ולא חשיב שבועה לבטל את המצוה.

ב. ויש שתירצו שמכיון שיוסף נשבע במצב של פקוח נפש, שהרי בלא השבועה לא היו מוציאים אותו מן הבור, ובאותה שעה היה מותר לישבע גם לבטל המצוה דכיבוד אב, דהא פיקוח נפש דוחה כל התורה כולה, ואם כן י"ל שחל גם בעתיד לבטל המצוה.

אמנם יש לעיין בזה טובא, היאך חלה השבועה לבטל המצוה, הרי אם יודיע לאביו אחר כך אין בזה חשש פקוח נפש, ולדוגמא, אם אומרים לאדם שישבע לא ליטול לולב ואם לא ישבע יהרגוהו, חייב לישבע אף באופן שההלכה תהא שהשבועה חלה, אמנם אם אחר כך כבר אין פקוח נפש י"ל שעל זמן זה לא חלה השבועה.

[ואע"פ דהיכא שהמצוה מתחדשת לאחר השבועה אין השבועה מתבטלת, וכגון בגוונא דבשעת השבועה היו לפניו ב' כזיתי מצה ונשבע על אחד מהם, ואחר כך נאבד הראשון, הדין הוא דנאסר בשני, וכמו שכתב במכתם לדוד, אמנם כאן הרי מעיקרא כבר היה כך דלאחר השבועה לא יהא בזה פקוח נפש, ויל"ע טובא אם בכה"ג חלה השבועה].

ג. עוד יש ליישב דהנה הרי"ף בהלכות שבועות מביא מהירושלמי דכל מה שלא חלה שבועה לבטל את המצוה, הוא רק כשנשבע לבטל המצוה בלחוד, אבל כשכולל בשבועתו גם דבר היתר, מיגו דחיילא אהיתר חייל גם אמצוה, וא"כ הכא דנשבע שלא לגלות לכולם, שזה דבר היתר, ממילא חייל גם שלא לגלות לאביו.

ואין לדחות שליוסף היה מצווה לגלות לאחרים כדי שהדבר יתפרסם, וממילא אביו היה שומע, דמ"מ השבועה כוללת גם בגוונא שודאי ליכא בזה מצוה, ותו, דאף אם הוי רק ספק אם זה מצוה השבועה חלה עליו, ותו, דיש כולל שלא יגלה מיד לאביו כשעדיין לא יצטער והוה כולל בזמן, איברא דבזה יש לעיין דמ"מ רצון יעקב היה לדעת לאלתר ככל המוקדם שחזר משכם בשלום.

ועוד יש לעיין בתשובות הר"ן ששבועה חלה לבטל מצוות כיבוד אב, דמכיון שאם ימחול חלה השבועה, ממילא חייל גם כשלא מחל מדין כולל, [וזהו דלא כתשובת מכתם לדוד הנ"ל].

Selected emails from our listeners

Answers to the Questions

In answer to your question why Yosef named his sons while by the Shevatim their mothers named them....

The Minhag of who names the first child, father or mother has gone through changes .

It seems that originally the Minhag was to name after the fathers family first as in line with the **ואם חיוב כבוד אב ואם** which is more incumbent upon the father than the mother .

See Sefer **שדה הארץ סימן כ"ב** that brings that actually Aharon HaCohen was punished for naming his first son Nadav after his father in law Ami-Nadav .

See Sefer Minhag Yisrael Torah Hilchos Shabbos that the change to giving the first name to the wife's family was instituted when the young couples started to live by the parents of the girl for financial support or at least to be there for the first birth. As such, it wouldn't be appropriate to be in their house and not to give them the name. The Sefer **ל"ה ברית אבות אות ל"ה** in support of this idea brings a Medrash Rabbah, (שמות ד') ...

“כל הפותח פתחו לחברו חייב למסור נפשו עליו ולא עוד אלא שחייב בכיבודו יותר מאביו ואמו”

If so it makes sense that so long as Yaakov was in Lavan's house he granted the names to his wife's family.

(What needs further study is the naming of Binyomin, that's the first time that Yaakov gives a name as they weren't any more in Lavans house ,but why did Rachel give a name?)

Thanks

S. Ledrich

Comments on the Show

Thank you as always for your show. A couple of points

1) You asked Reb Hershel Shechter is cutting the "vaccine line" would be Lo Saamod? since there are many non-Jews getting the vaccine, who have no issue of Lo Saamod, it would at most be a Safek.

2) The reason why people ask their Rav if they should take the vaccine, is because even amongst the doctors there isn't much clarity when it comes to corona. in addition the issue is very politicized and people have lost faith in the CDC, FDA, and many other medical bodies and are afraid that they are pushing a vaccine for political reasons and not necessarily keeping public safety as the highest priority. This being the case people are going to their Rabbanim to evaluate all the factors and see if they should be taking the vaccine. For example, one calculation can be that older people should take the vaccine since corona is dangerous for them, while younger people who are in less danger from corona should not take the vaccine, since there is more risk associated with it than other proven vaccines.

Dr. Kadish himself said that even if we don't know the consequences of the vaccine, the cost of not taking it is worse than the possible side effects of taking it. That is not a medical decision, a cost benefit analysis is a decision that is best left up to a rav. (I'm not saying that it's the wrong choice, just that it's not a medical choice).

3) While the short term effects of the vaccine are known, the long term ones are not known. In addition, Pfizer has not tested their vaccine on pregnant women and have know idea if it will cause birth defects. In addition many times birth defects are only apparent sometimes decades down the road and therefore for child bearing age people the vaccine is unknown if it's safe. I don't believe this was emphasized enough.

Thank you again,

Levi Felsenthal

You might like this video <https://www.youtube.com/watch?v=CvdRqMiPfl4&feature=youtu.be>

Here is one cut out clip <https://twitter.com/MarcusBlimi/status/1339673143158452235>

Nochum Shmaryohu Zajac

Selected audio from our listeners

Comments on the Show

Comments on the show 1 *click here*

Comments on the show 2 *click here*

Comments on the show 3 *click here*

Comments on the show 4 *click here*

Comments on the show 5 *click here*

Comments on the show 6 *click here*

Comments on the show 7 *click here*

Comments on the show 8 *click here*

Comments on the show 9 *click here*

Comments on the show 10 *click here*

Comments on the show 11 *click here*

Comments on the show 12 *click here*

Answers to the Questions

Answers to the Question 1 *click here*

Answers to the Question 2 *click here*

Answers to the Question 3 *click here*

Show Suggestions

Suggestion 1 *click here*

Rabbi Hershel Schachter

שולחן ערוך אורח חיים הלכות שבת סימן רעו סעיף ה

בארצות קרות, מותר לא"י לעשות מדורה בשביל הקטנים ומותרין הגדולים להתחמם בו ואפי' בשביל הגדולים מותר אם הקור גדול, שהכל חולים אצל הקור, ולא כאותם שנוהגים היתר אף על פי שאין הקור גדול ביום ההוא.

שולחן ערוך יורה דעה הלכות מאכלי עובדי כוכבים סימן קטז סעיף ה

עוד כתבו שיש לברוח מן העיר כשדבר בעיר, ויש לצאת מן העיר בתחלת הדבר ולא בסופו (תשובת מהרי"ל סי' מ"א). וכל אלו הדברים הם משום סכנה, ושומר נפשו ירחק מהם ואסור לסמוך אנס או לסכן נפשו בכל כיוצא בזה. (ועיין בחושן משפט סימן תכ"ז).

משנה ברורה סימן תקעו ס"ק יד

החולאים - וה"ה כשאבעבועות פורחים בתינוקות ומתים יש לגזור תענית וכבר נדפס סליחה על תחלואי ילדים ובשל"ה כתב דכל אחד יבריא בניו מן העיר בעת הזאת דהיא מחלה המתדבקת:

מגן אברהם שם ס"ק ג

על החולאים. וה"ה כשאבעבועות פורחים בתינוקות ומתים יש לגזור תענית וכבר חבר הגאון מוהר"ר משה סליחה ע"ז ובשל"ה כ' דכל אחד יבריא בניו מן העיר בעת הזאת ואם לא עשו זאת הן חייבין בנפשותם:

חוברת הלכה ומעשה, מחלות חורף: חיסונים, וז"ל "באם רוב הילדים בכיתה מחוסנים מפני נגיף כלשהו, וישנם ילדים יחידים שההורים שלהם לא חיסנו אותם, ובכיתה יש הורים החוששים מכך, יכולים ההורים לדרוש מהיחידים לנהוג ככלל ולא להפיץ למזיקים".

תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף יז עמוד ב

תניא: כל עיר שאין בה עשרה דברים הללו אין תלמיד חכם רשאי לדור בתוכה: בית דין מכין ועונשין, וקופה של צדקה נגבית בשנים ומתחלקת בשלשה, ובית הכנסת, ובית המרחץ, ובית הכסא, רופא, ואומן, ולבלר, (וטבח), ומלמד תינוקות.

רמב"ם הלכות דעות פרק ד הלכה כג

כל עיר שאין בה עשרה דברים האלו אין תלמיד חכם רשאי לדור בתוכה, ואלו הן: רופא, ואומן, ובית המרחץ, ובית הכסא, ומים מצויין כגון נהר ומעין, ובית הכנסת, ומלמד תינוקות, ולבלר, וגבאי צדקה, ובית דין מכים וחובשים.

תפארת ישראל - בועז מסכת יומא פרק ח אות ג

ומזה נ"ל היתר לעשות אינאקולאטיאן של פאקקען, אף שא' מאלף מת ע"י האינאקולאטיאן עכ"פ שאם יתהוו בו הפאקקען הטבעיים הסכנה קרובה יותר, ולכן רשאי להכניס א"ע בסכנה רחוקה כדי להציל א"ע מסכנה קרובה.

תלמוד בבלי מסכת הוריות דף יג עמוד א

כהן קודם ללוי, לוי לישראל, ישראל לממזר, וממזר לנתין, ונתין לגר, וגר לעבד משוחרר.

ס"ה ע"ב], אפשר שאני בימיהם דיכול לישא אשה על אשתו או לגרשה לדידה אם יהיה תאב לבנים, משא"כ בזמנינו דאיכא חרגמ"ה לא תעשה בלי רשותו, כנלע"ד:

תשובה קעג

שיל"ת, פ"ב יום ד' ט"ז תמוז תקפ"ל.

רב שלומים לתלמידי האברך השנון המופלג כמהו בערל נ"י בנן של קדושים:

נהנית מנועם אמרותיך, אבל אין זה מדרכי לבנות דינים והוראות על המצאות מחודשות, שזה הוא טוב לחדד התלמידים, ולהורות נתן לילך בעקבי אבותינו הראשונים ולמעט בחידושא עדיף. ומ"ש נב"י [קמא סי' נ"ח] שרופאים שלו אמרו שאין המקור נשתרבב, בואו ונסמוך על הרופא מומחה וגאון עולם וחסיד בעל תשו' דבר שמואל [סי' פ"ז] מהימן טפי מרופאים אלו המכחישים חכמי ישראל, ועינינו רואות שע"י עגול וטבעת של שעות חוזר למעלה למקומו. והגאון נב"י שלא סמך על דבר שמואל ומעיל צדקה [סי' ל"ד] ופילתי [סי' קפ"ח סק"ב], ע"כ הוליד חדשות וכתב שמא חתיכת העלי ירד למטה ומשם יצא הדם. וע"ז בנית בנינים סמוך מיעוט לחזקה, וליתא, כיון שצוואר המקור משתרבב למטה הלא העלי וקרקע הפרוזדור שניהם למטה וגוף המקור ג"כ נעתק ממקומו אלא שלא הגיע בין רגלי, והיודע קצת בחכמת הניתוח יבין זה לאישורו, ומיניה לא תזוע:

ובענין נאמנות הרופאים כבר כתבתי בתשו' אחרת א דלא האמינו לרופאים על גוף ידוע לאמור גוף זה מפיל שומות, ושערות, כי אין רופאים נאמנים על גוף ידוע, חוץ לענין פ"נ לעשות אותו ספק פ"נ ודוחה איסור מספיקא, אבל לעשותו ודאי לא, אך האמינו חז"ל בכלל הטבע להעיד שיש מציאות בעולם שתפיל אשה שומא ושערות, וכיון שזה הוא במציאות אחז"ל כל אשה שתפיל שומא ושערות תטיל למים כו', עיין נדה כ"ב ע"ב ותבין, ואי לא עדות הרופאים לא היו סומכים על בדיקה זו, כיון שאינו במציאות שתפיל אשה כמו אלו הו"ל

אנוסה, פי' הא לר"ת אדרבה אנוסה בודאי תקנח אחר תשמיש. ולפע"ד לק"מ דהמפותה משמשת במוך בשעת תשמיש וברי לה שלא תתעבר משא"כ אנוסה כי הקנוח שלאחר תשמיש לא ברי רפואתו והצלתו. ובתוס' ספ"ק דמגלה [י"ג ע"ב ד"ה וטובלת] הקשו על אסתר הא לא הי' לה חדשי הבחנה ותי' ששמשה במוך, והקשה בטורי אבן [בהשמטות] א"כ האיך ילדה דריוש. ולענ"ד לק"מ דבשעת תשמיש לא שמשה במוך משום שמא ירגיש אחשוורוש, ורק אחר תשמיש שמשה במוך, ופ"א לא נתקנח יפה ונתעברה וילדה דריוש. ואע"ג שממ"ש לעיל מאנוסה משמע דלענין הבחנה אין לסמוך אקנוח שלאחר תשמיש, אפשר אסתר היתה בקיאה טפי וסמכה אנפשה, ומ"מ מאת ה' היתה שלא קנחה יפה פ"א ותלד דריוש בונה בית שני. ובטורי אבן העלה ששמשה במוך עם מרדכי שלא תתעבר ממנו. ולפע"ד בודאי גם זה אמת נכון, דאם תתעבר ממנו יהיה הבן ממנו מטומע בין פרסיים, כי אחשוורוש יחשוב שממנו נתעברה ובנו הוא, ע"כ קנחה אחר תשמישו של מרדכי. ומ"מ יש לעי' קצת מנא ידעינן דדריוש היה בן אחשוורוש ולא בן מרדכי, אם לא נאמר ששמשה עם מרדכי במוך בשעת תשמיש שבודאי לא נתעברה ממנו, ולפמ"ש לעיל איסורא איכא. ויש לדחוק ולומר, דכיון דידעה בנפשה שבקיאה בקנוח ואפ"ה מאת ה' היה לה הריון הדעת נוטה שהיה בנו של אחשוורוש, ולא יאונה לצדיק מרדכי כל און שיהיה בנו מטומע בין הנכרים, ודוחק ה):

והנה רש"י בכתובות ל"ז ע"א [ד"ה משמשת] שינה טעמו ופי' במוך לקנח אחר תשמיש. ונראה דהיה ק' לרש"י מ"ט דר' יהודה, אלא ע"כ אחר תשמיש, דבשעת תשמיש ירגיש הנואף ולא יתפייס בזה ורק תקנח אחר תשמיש, וס"ל לר"י אימר לא קנחה [יפה] כמו אימר לא נתהפכה יפה:

תבוא לדינא דבשעת תשמיש לע"ד אין להתיר, אך אחר תשמיש אפשר יש להקל, אולם ברשות הבעל ורצונו, דהשתא איתתא לא מיפקדא מ"מ כופין אותה להוציא אם רוצה שתערה לאשפה מכ"ש שאין לה רשות להשחית זרעו בלי רצונו אפי' כבר קיים פריה ורביה. ואין ראייה מדביתהו דר"ח [בימות

(א) עיין לעיל סי' קנ"ח ד"ה והנה בתשו', וש"נ.
(ב) צ"ל: קליפות, וכן בסמוך.
(ג) וכ"כ לעיל סי' קנ"ג ד"ה גם, וש"נ.

(ד) וכ"כ בחי' כתובות (סאטמר) ל"ט ע"א ד"ה משמשת.
(ה) ע"ע שו"ת אה"ע ח"ב סי' קכ"ו ד"ה ואגב אומר.
(ו) וכ"כ בשו"ת חיו"ד סי' מ' ד"ה ע"ד, ותאה"ע ח"א סי' כ' ד"ה נחזור.

דם יבש שטמא, אך עכשיו תלו בשכיחא עפ"י עדות הרופאים, אבל על גוף ידוע אינו נאמן אלא לעשות ספק פ"נ. ובוזה מיושב קו' שהקשה הרא"ש [כלל ב' סי' י"ח] בתשובה להרשב"א. ובנידון שלפנינו נאמין להגאון דבר שמואל על כללות הטבע בשרובב המקור ד):

יהיה מקורך ברוך ושמח את ה' ותורתו, כגפשך היפה ונפש א"נ:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה קעד

שיל"ת, פ"ב יום ג' כ"ה תשרי תקפ"אל.

שלום וכ"ט ליד ידי הרב הישיש המופלג כמה"ו משה ארי' נ"י אב"ד דק"ק פזינג יע"א:

נשאלתי בשמו דפר"מ ע"י חתנו הרבני המופלג מהו' אייזק נ"י, אודות אשה אחת אשר אחר חתונה ראתה ג"פ מ"ת, והרגישה כאב אז באופן שהיה ראוי לתלות בדם בתולים, אך זה כמה שנים רצופות עודנה רואה מ"ת ממש על עד ובהרגשת כאב, ואמנם כליל טבילה אינה רואה, אך איזה לילות אח"כ היא רואה מ"ת ממש, ולפי גודל הכאב שהיא מרגשת בהכנסת השמש היא תולה הדבר בכחו כי רב, והתחננה לו שיכניס השמש בלט ונחת, ולפעמים כשעושה רצונה אינה רואה ולפעמים אינו מעמיד על עצמו מרוב חמדה ואז היא רואה, זה הוא תוכן השאלה:

נ"ל פשוט דהיינו דתניא [ס"ו ע"א] ואם יש לה וסת תולה בוסתה, והפי' הפשוט שאם יש לה זמן ידוע שתראה לעולם בכך וכך בחדש ומחמת תשמיש, אפי' הי' מקרה ששמשה ג"פ רצופות בכ"ח בחדש תולים שכ"ח בחדש גורם ולא התשמיש, דכל מה דאפשר למתלי שלא תהיה רואה מ"ת תלינן, וכ"ז מבואר היטב בש"ע סי' קפ"ז סעיף י"א ע"ש בכל הסעיף ובש"ך. ופשוט שאין חילוק בין וסת ליום חדש ולהפלגה וכדומה, או לומר שבכל יום ד' אחר טבילתה תראה מ"ת שמותרת עד אותו היום, וכמו אשה שרגילה לראות על ידי קפיצה בהפלגה פלונית אזי אמרינן כך טבעה שאין הקפיצה פועלת להריק דם עד שכבר שהתה כך וכך ימים אז הקפיצה פועל בה ולא קודם, ה"נ אין חמום התשמיש פועל

באשה זו עד יום ד' אחר טבילתה. ואפשר בתחלה קומטו עצבים שבה וסובלים התשמיש, ואחר איזה חמום תשמישים נתרפו עצבי ומותר המקור שלה דאינם סובלים התשמיש. ועכ"פ אשה זו כליל טבילה לא תחוש כלל שהרי זה כמה שנים שמשה ולא ראתה כליל טבילה, ואם קבעה ג"פ לראות ביום ג' או ד' אזי מותר עד אותו יום, ומאז אסורה עד שתראה מעצמה ותטבול ותחזור ותשמש יומים, וכן לעולם, ואם דרכה לאחר או להקדים הרי דינה מבואר בש"ך סי' קפ"ט סקל"ט ועוד, ע"פ מ"ש ס"ט סי' קפ"ד סק"ד בסופו ע"פ הראב"ד ז"ל וע"ש, ועפ"י יש לנהוג כאן וחכם עיניו בראשו, ועכ"פ עד אותו זמן מותרת לבעלה. ודברי תשו' רשב"א סי' תתל"ח בזה צ"ע קצת, וכמדומה לי שיש שם ט"ס, מ"מ יש להבין משם כמ"ש כאן בלי פקפוק:

ולא מבעיא לשיטות הט"ז [סי' קפ"ז סקי"ד] ונה"כ ומנחת יעקב [תורת השלמים סקכ"ט] דס"ל בראתה ג"פ רצופים כליל טבילתה תולים שטבילה גרמה ומותר לשמש מכאן ואילך כליל ב' של טבילה, אע"ג שלא היה שום תשמיש של היתר בינתיים מ"מ תלינן בטבילה, א"כ מכ"ש הכא דנהפוך הוא שכליל טבילה אינה רואה והתשמיש של היתר מפסיק בין תשמיש של איסור, פשיטא שמותרת לעולם כליל טבילתה ובימים שאח"כ עד שתגיע עונת הוסת שרואה מ"ת כגון ליל ב' או ג' וכדומה, אלא אפילו החולקים שמה היינו תשובות אמונת שמואל והסכמת ס"ט סי' קפ"ז סקכ"ג, מ"מ הכא בנדון שלפנינו לא יחלוק אדם מעולם שביאת ההיתר שכליל טבילה לא תיאסר על ידי ביאת איסור שאח"כ:

אמנם בהגיע התור ההוא פשוט שאסורה, ולא ניתן לו תורתו בידו לומר שישמש בלט ונחת, דנהי דחכמים התיירו לשמש ג"פ משום שאין כל הכחות שוות, מ"מ אחר שכבר הוחזק ג"פ בזמן הידוע ליום ידוע הרי הוחזקו כל כחותיו לכשיגיע אותו הזמן. וע"י נידון זה שלפנינו הבנתי דקדוק לשון ש"ס פ"ב דשבועות י"ז סוף ע"ב בשלמא אכניסה לחייב קסבר יכולני לבעול, והנה לשון יכולני לבעול קשה להולמו כאלו בדידיה הדבר תלוי, והרגיש רש"י וכ' לפרוש קודם שתראה עכ"ל, והוא דחוק מאוד, וכי מי יודע עצמים בבטן המלאה א שיפרוש קודם שתראה, והוא לא ידע מתי תראה וכל שעתא זמני' שהרי סמוך לוסתה הוא. ואם נפרש כנידון שלפנינו א"ש דמיירי שהיה לה וסתה לזמנים

(א) ע"פ קהלת י"א ה'.

(ד) עייז מזה עוד לעיל סי' קמ"ה וקע"א.

כי מה כחי באי' דאורייתא, רק אם נראה להרבנים המופלגים להתיר אחר שיעיינו בדברי אלו, ורואים מה ביני לבניהם, ונראה להם להתיר, ומצוה רבה להפך בזכותו בענין זה להציל מחטא, ומכ"ש בזכותא דצורבא מרבנן, יהי' עמכם בדבר הלכה, וינחנו בדרך אמת בתורתו:

ואחתום בברכה הכ"ד מחותנו א"נ:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה מז

שיל"ת, פ"ב יום ד' ה' רחנובה תקצ"ח לפ"ק. שלום וכ"ט לתלמידי הרב המופלג הותיק מלא עתיק החרוץ ושנון מהו' יוסף נ"י:

על דבר בחור אחד שהרגיש שיש לו ג' ביעים דדכורא ב' בימין וא' בשמאל, וכתב מעלתו דאפי' למ"ד כל יתר כנטלו שניהם דמי [רש"י חולין נ"ח ע"ב ד"ה כנטול], מ"מ לא הוי הכא פצוע דכא, דבטריפות אמרינן כל העתיד לטרוף כטרוף דמי [רמב"ן שם סופ"ג], וכיון שאין הטבע יכולה לכלכל איברים כפולים יתרים ולבסוף יתחסרו ולגמרי והו"ל כאלו כבר חסרים, משא"כ הכא כל שאינו חסר לפנינו לא חיישינן ליה. ואע"פ שדבר שכלי הוא מ"מ אינו אמת, דעכ"פ גם עתה טרם שנתחסרו האברים מ"מ חלישותא בהו שלא תוכל הטבע לתת לכל אבר כפי הצריך, ואלו הי' לאדם ג' עינים לא יראה בהם ולא יביט למרחוק, ולענין טריפות אין קפידא אי לאו משום דסופו להתחסר לגמרי, אבל הכא אם אין כח להוליד מכח חולשת השפעת הטבע לג' ביעים, א"כ אין לו אפי' אחד:

אך נ"ל טרם כל צריכים אנו לדון אם הוא ביעא יתירא שיש בו כח הולדה, כי אפשר שהי' דלדול בעלמא, כאשר שכיח בכמה אברים באדם שיקרה בהם מקרה כעין עיגול תחת העור ומתנוועע לכאן ולכאן, וכך ה"נ אין כאן ביעא כלל. וזה א"א לברר אלא ע"י שיפתחו הרופאים הכיס ויתבוננו בו אם הוא ביעא או דלדול, וכל שצריכים לחתוך במכת חרב אית ביה סכנה ומחללין עליו שבת, אם כן אינו מחויב לחתוך ולהכניס עצמו לסכנה, וא"כ הוי זה ספק שא"א לברר, ולא מחמת חסרון ידיעה אלא ספק גמור. וא"כ טרם שנדון לומר אולי נפצע מן הביעא עצמו, צריכים אנו לדון אם הוא ביעא או

לא, וא"כ איכא ס"ס אולי איננו ביעא, ואת"ל הוא ביעא דלמא מתחלת ברייתו ולא נפצע מן הביעא אלא מתחלת ברייתו, וכיון שאין אנו דנין משום שמא סופו ליפול וכמ"ש מעלתו, אלא משום שעתה הוא חלוש בכח תולדה, אז הו"ל סריס חמה ומותר בקהל. וכל זה אנו צריכים למ"ד שסוף שניהם ליפול, כי הטבע מכלכל שניהם כאחת וסופם ליפול, וע"ז כתבתי והכא אין שום אבר מהם שלם בכח הולדתו, אבל להפוסקים דס"ל דסוף היותו ליפול וישאר המקום נקוב אבל האבר העצמי ישאר [תוה"ב ב"ב ש"ג], א"כ ס"ל דכל כחו באבר העיקרי, א"כ גם הכא כשר. ואין לומר שם אונס חד הוא כמ"ש בכללי ס"ס דש"ך סי' י"א וי"ב. ע"כ אי קמאי דידי הוה אתי הייתי מעיין בכל האמור. אבל מ"מ איני אומר למעשה. רק לכבודו כתבתי שעיינתי בדבריו ותל"מ:

והי' זה כנפשו ונפש הד"ש כל עבדי ה' ושומרי תורתו:

משה"ק סופר מפפד"מ

תשובה מט

שיל"ת, פ"ב יום עש"ק ג' אב תקצ"ז לפ"ק. יראה בנחמה בעיר ה' שמה ה"ה ידידי הרב המופלג המאה"ג החרוץ ושנון למעלה חן ולמטה חנן דיין מצוין מו"ה יוסף יואל נ"י מורה בק"ק טרניפאל יע"א:

ג"ה הגיעני נידון מי שניקב גידו על העטרה מאליו ע"י חולי, והרופאים עשו לו תחבושת ורפאוהו, וגם מבטיחים שיכול להוליד, אלא שנשאר קמטין וסימנין שהיה כאן מכה, אבל נתרפא ונסתם, ונפשו היפה בשאלתו אי מותר בקהל ישראל. ומעלתו האריך בחריפות ופלפול כדרכו דרך תורה דרכי דרבנן, וכתב שהגאון דלכוב התיר אלא שהתנה שיסכים עוד אחד עם היתרו:

הנה גוף הדין אין צריך לפנים להתירו בבת ישראל, דרוב הפוסקים ס"ל ע"י החולי הוה בידי שמים, והרא"ש [יבמות פ"ח ס"ב] דעת יחידאה הוא, והרי הותר בקהל. ואעפ"י שאח"כ עסק ומשמש בו הרופא מעשי ידי אדם, מה בכך, אי היה מרחיב הנקב יותר מאשר היה היינו באים למחלוקת בפירוש דברי הרמב"ם [ה' איסו"ב פט"ז ה"ט] במ"ש כרתן

הדפסה ברזולוציית מסך - להדפסה איכותית הדפס ישירות מן התכנה חתם סופר <שו"ת. מהדורה חדשה> - ג אבהע"ז א סופר, משה בן שמואל עמוד מס: 71 הודפס ע"י אוצר החכמה

והנה דברי וטעמו של הגאון דלכוב לא ראיתי ולא ידעתי, יהיה מאיזה טעם, הריני מסכים להכשיר מטעמים הנ"ל, ולמטינא שיבא מכשורי: הכ"ד א"נ:

משה"ק סופר מפפר"מ

תשובה יז

שיל"ת, פ"ב יום א' טוב למכ"י קפ"ל. שלום וכ"ט לההר הטוב ה"ה י"ג הרב המאה"ג מורג חרוץ בעל פיפיות תל תלפיות המופלג ומפורסם גן הדסים ערוגות הבשם כבוד מו"ה קאפיל נ"י אב"ד ור"מ דק"ק ווערבוויא יע"א:

דשאלנא קדמיכון ע"ד פלוני שנולד לו חולי בביעא ימנית עד שנתעבה ונתגדל ונעשה כגודל ככר לחם, וחתכוהו הרופאים ונטלוהו מן הכיס, והבטיחוהו שיכול להוליד, והעמידוהו על בריו, ונרגש עתה בימין שנשאר דבר קטן כעין פול. ופר"מ ירד לעומק ים וצלל במי הפלפול, ובקש ממני לחוות דעתי הקלושה. היות כי לירד לעומק דעת הפוסקים ראשונים הכל תלוי בלשון הירושלמי פרק הערל [ה"ב], ואיננו מצוי ביד כל אדם, ע"כ העתקתיו פה הצריך לעניננו, ואפרשהו כיד ה' עלי עם פלפלת כ"ש, וממילא רווחא שמעתתא, בעזה"י אשר ממנו אשאל סעד לתומכני להעמידני על האמת:

ירושלמי ד"ה לא סוף דבר נפצעה אלא אפילו נימוקה אפילו יבשה אפי' חסרה. תני רבי ישמעאל בנו של ר' יוחנן בן ברוקה אומר שמעתי בכרם ביבנה כל שאין לו אלא ביצה אחת אינו מוליד והוא סריס חמה. אמר ר' יוסי שמעתי הלכה כר"י בנו של ר"י בן ברוקה ולית אנא ידע מן מה שמעית. א"ר אימי לא הוה ר"י שמע לה מן בר נש זעיר שמואל אמר אם יבוא לפני בעל ביצה אחת אני מכשירו. ר' חונה אמר דו סבר כר' ישמעאל בנו של ר' יוחנן. אמר ר' יודן בר חנין ובלבד של ימין. אתא עובדא קומי רבי אימי אמר לה אין ברתי

דהוה תחלתו בידי שמים וסופו בידי אדם, אבל בשהרופא ריפא וסתם הנקב בתחבשותיו לית דין ולית דיין, דאי מחמת חולי הוה בידי שמים דכשר לבוא בקהל, ואי נימא ניהוש לדעת הרא"ש ונימא דחולי לא הוה בידי שמים, מ"מ הא נסתם לפנינו, וזה פסול שחוזר להכשרו [יבמות ע"ו ע"א]. ודעת ר"א ממיץ דאמר דאינו מועיל אלא להכשיר זרעו ולא אותו א, הרי חלקו עליו כל הפוסקים. ולכל הפחות הוה ס"ס להקל, דלמא כרוב הפוסקים דמחמת חולי הוה בידי שמים, ואת"ל כהרא"ש דהוה בידי אדם דלמא הלכה כרוב הפוסקים דחוזר להכשרו, ואי תימא כהרא"מ דאינו חוזר להכשרו, היינו ניקב בידי אדם, אבל הלכה כרוב הפוסקים (דאולי) [דחולין] הוה בידי שמים, והוה ס"ס המתהפך:

והאמת יורה דרכו כי האמינו קבלת הרופאים ע"פ טבע שיש בטבע שיהיה לאשה שומא באותו מקום שממנה מטלת כמין שערות [גדה כ"ב ע"ב], אך להאמין עפ"י אומדנא שמשער בחכמתו שיש לזו שומא, אין אנו סומכים על אומדן של דלמא טועה בדמיונו, ודי שעושה לנו ספק לענין פ"נ בחלול שבת ויה"כ, אבל לא להקל א, ע"כ בודקים אם אינו אז נאמין שיש לזו מאותן שהעידו הרופאים בקבלתם שאפשר שיהיה שומא וכו'. וא"כ בזמניהם כש"כ בזמנינו, כבר כתב רמ"א [אה"ע] סי' קמ"ה ס"ט דאין הרופאים בזמנינו בקיאים באומדנא, ומכ"ש אם אינו כשר לעדות וכמ"ש ב"י בי"ד סי' קפ"ז [ד"ה כתב בס' התרומה]. אך כל זה במילתא דתליא באומדנא, אבל מילתא הגלוי לעיני הרופא ועינינו רואות שנסתם הנקב, בזה אמרינן חזקה לא מרע אומנתו, וכעין זה בפרק אין מעמידין [כ"ז ע"א] דרופא אומן ימול ולא חיישינן שיעשנו כרות שפכה, דדבר הניכר לעין לא מרע אומנתו, וה"נ י"ל הכא מהימן דלא מרע אומנתו, וגם איננו תליא באומדן ומחשבה. ובמה שמבטיח שיכול להוליד, אין אנו צריכים לעדות זה אלא שנסתם הנקבים. ועוד לא יהי' [אלא] ספק(ו), והרי כתבנו דבלאה"נ איכא ספיקא אי צריך סתימה כלל שהוא בידי שמים:

ס"ל להרא"מ דחוזר להכשירו להכשיר הולד. וראה עוד לעיל סי' י"ד ד"ה ואגב, ובהערה שם.
(ב) כ"כ מרן בכמה מקומות עיין שו"ת יו"ד סי' קנ"ג ד"ה גם, וש"נ.

(א) ביראים סי' כ"ט [ר'] איתא: "ניקב פסול וכו' נסתם כשר וזהו פסול שחוזר להכשירו, פי' הנולד פסול וממזר הוי וכו' אבל האדם כשר לבוא בקהל וכו' שאינו אלא עקור ואינו כרות שפכה". וכן הוא בטור אה"ע סי' ה' בשמו, וצ"ע. וכן קשה מ"ש בסמוך ואי תימא כהרא"מ וכו', הא אדרבה בניקב

Dr. Alan Kadish

תפארת ישראל מסכת יומא פרק ח משנה ז בועז אות ג

ומזה נ"ל היתר לעשות אינאקולאטיאן של פאקקען, אף שא' מאלף מת ע"י האינאקולאטיאן עכ"פ שאם יתהוו בו הפאקקען הטבעיים הסכנה קרובה יותר, ולכן רשאי להכניס א"ע בסכנה רחוקה כדי להציל א"ע מסכנה קרובה.